
ВІТЧИЗНЯНИЙ І ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК 378:373.3/.5.091.12.011.3-051+373.3/.5.091.64:(075))(430)
DOI 10.31654/2663-4902-2023-PP-1-86-93

Мартинюк О. В.

Начальник відділу науково-методичної забезпечення видання навчальної літератури
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України
martiniuk-ksu@ukr.net
orcid.org/0000-0002-7492-5714

**ПІДГОТОВКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЯК УМОВА
ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРУЧНИКАМИ
ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ**

Чи не однією з найрозповсюджених професій в Україні та у світі є професія вчителя. Функції та завдання вчителів полягають у встановленні зв'язку навчання з реальним життям, вивченні особливостей виховання, наданні допомоги у формуванні компетентностей та життєвих позицій учнів. Від освіченості педагогів, якості професійної діяльності залежить успіх перетворень у всій системі освіти. Останнім часом багато уваги приділяється оновленню системи педагогічної освіти, удосконаленню нормативно-правової бази, покращенню умов оволодіння професією задля мотивації майбутніх педагогів та виховання майстерності.

Предметом дослідження є вивчення досвіду підготовки вчителів у розвинених країнах для покращення організації цієї роботи в Україні. Цікавою, на нашу думку, є організація педагогічної освіти Німеччини, яка являє собою різноманітну, добре налагоджену освітню галузь, що будується з урахуванням особливостей і характеру шкільної освіти. Підготовка вчителів для всіх типів шкіл регулюється законодавством земель. Відповідальність за педагогічну освіту у Німеччині покладена на міністерства освіти і науки федеральних земель, які регулюють навчання відповідними положеннями, нормативними актами та іспитами.

Саме Німеччина є однією з перших країн Європи, яка перевела педагогічні спеціальності в багатьох вузах на нову систему «бакалавр» та «магістр». Реформування структури підготовки педагогічних кадрів також пов'язане з підсиленням практичної направленості, інтеграцією окремих етапів навчання, організацією підтримки на початковому етапі кар'єри та підвищенням методичної майстерності вчителів.

У статті розглянуто систему неперервної освіти педагогів у Німеччині, яка побудована на принципах культурного суверенітету, плюралізму та конкуренції, поділяється на професійну освіту і післяосвіту у відповідності з розподілом повноважень між федеральним та регіональним рівнями. В сучасних умовах неперервна освіта є невід'ємною складовою професійного життя спеціаліста. Саме тому особливо актуальним є розвиток форм підвищення кваліфікації та професійної підготовки.

Аналізується питання участі педагогічних працівників у формуванні системи підручникотворення та забезпечення навчальною літературою освітнього процесу у школах Німеччини.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, підготовка вчителя, залучення вчителів до процесу підручникотворення, забезпечення підручниками шкіл Німеччини.

Постановка проблеми. Специфіка сфери освіти полягає у тому, що, з однієї сторони, вона є продуктом життєдіяльності держави й суспільства та відображає рівень їх розвитку, а з іншого боку, виступає одним з головних факторів їх формування. У зв'язку з цим соціально-економічні, політичні, культурні процеси, які відбуваються в окремо взятій державі та, загалом, у світі, не можуть не відобразитись на системі освіти й освітній політиці країни.

Вітчизняні та зарубіжні дослідники підкреслюють, що ніякі реформи в освіті неможливо здійснити без участі вчителів. Висококваліфікованій їх підготовці та престижу педагогічної професії приділяється особлива увага. Професійно підготовлений учитель може здійснювати не тільки педагогічну діяльність, а й бути методистом, управлінцем, брати участь у процесі підручникотворення [3].

На нашу думку, якісне навчання вчителів у закладах вищої освіти сприяє формуванню у них творчої самореалізації, професійних якостей, спеціальних компетентностей та готовності до педагогічної діяльності, що в подальшому відображаються на написанні підручників і посібників, виборі та замовленні навчальної літератури для закладу освіти, участі у процесі підручникотворення.

Освітній досвід Німеччини говорить про те, що в країні створено сучасну інноваційну систему з професійної підготовки майбутніх учителів на основі традиційної концепції розвитку освіти. І хоча в землях існують деякі відмінності в підготовці педагогічних кадрів, тенденція розвитку вищої освіти зводиться до унормування розбіжностей та підготовки всебічно розвинених і професійно придатних учителів [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади підготовки вчителів у Німеччині висвітлено в працях зарубіжних і вітчизняних дослідників: історичні аспекти розвитку педагогічної освіти (Ананін Д., Вульфсон Б., Махия Н., Winter M. та інші), проблеми створення європейського простору вищої освіти та реформування у зв'язку з цим системи німецької освіти (Вакуленко Т., Канзюба О., Кристопчук Т., Пономаренко Н. Пуховська Л., Hiemerer K., Kostlin T., Lohrer K., Mahrt K., Terhart E. та інші), дослідження психолого-педагогічних умов підготовки (Головко В., Мартинова О., Нос Л, Соловйова Л., Ahnen D., Baumert J., Becker F., Erpenbeck J., Josef E., Kunter M., Stover M., Hericks U., Keller-Schneider M. та інші), етапи оволодіння професією (Вакуленко Т., Леонтьева Є., Лундгрєн П., Мартинова О., Terhart E. та інші), проблеми перепідготовки вчителів та підвищення кваліфікації (Берендт Б., Блок Х., Джурило А., Норнбостель С., Отто Г., Хофмайстер Д., Шиментц В. та інші).

Метою статті є вивчення досвіду Німеччини щодо підготовки педагогічних кадрів, організації освітнього процесу майбутніх вчителів та залучення їх до активної професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Дослідники проблем вищої педагогічної освіти Німеччини відзначають, що підготовка майбутніх учителів у цій країні пов'язана з особливостями контингенту студентів. Німецькі вчені розробили п'ять моделей введення національно-земельного компонента у зміст навчання: міжпредметна, модульна, однопредметна, комплексна та доповнююча [9]. *Міжпредметна модель* передбачає рівномірне розподілення учбового матеріалу серед всіх навчальних предметів. Питання національної та регіональної своєрідності культури розглядаються тут у руслі загального змісту та розподілені між різними дисциплінами і темами. *Модульна модель* реалізується через включення в навчальні дисципліни гуманітарного циклу спеціальних тем (модулів), які відображають етнокультурну своєрідність інших народів і країн. *Однопредметна модель* передбачає поглиблене вивчення культур, мов, мистецтва під час вивчення спеціально виділених для цієї мети навчальних предметів за рахунок варіативної частини базового плану. *Комплексна модель* реалізується у вигляді інтегративних курсів, що поєднують у собі окремі аспекти національної культури та історію і літературу. *Доповнююча модель* передбачає окреме вивчення національно-земельного компоненту.

До підготовки вчителів у Німеччині підходять відповідально. Її особливістю, як зазначила Л. Пуховська у своєму дослідженні, є двофазовість: перша фаза – академічна (завершується складанням іспиту), друга фаза – практика (стажування у

школі, можлива робота з частковим навантаженням в поєднанні з відвідуванням семінарів) [6].

На державному рівні розробляється система заходів, які спрямовані не тільки на навчання студентів у вищому закладі освіти, а й на подальшу їх освіту – референдіат (робота випускника під керівництвом досвідченого вчителя-методиста), регулярне підвищення кваліфікації, що вказує на безперервну освіту педагогів. При цьому слід зазначити, що випускники не отримують дипломів безпосередньо після закінчення вищого закладу освіти. Протягом двох років вони є вчителями-практиками, які проводять уроки з обраного предмета викладання, відвідують заняття, які проводять методисти, беруть участь в обговоренні та аналізі. І лише після успішного проходження референдіату випускники вишів отримують диплом затвердженого державного зразка та можуть працювати у школах учителями.

Педагогічну освіту в Німеччині можна здобути у педагогічних, технічних, художніх академіях, університетах, у вищих технічних, педагогічних та художніх школах. Проте існують певні особливості в підготовці спеціалістів, що дозволяє диференціювати кваліфікацію німецьких учителів [6]. Навчальні плани академій і університетів більш орієнтовані на теоретичну та наукову роботу. Педагогічні вищі школи велику увагу приділяють прикладним дослідженням, вивченню методики, дидактики, психології, проведенню шкільної практики. Художні факультети вищих шкіл поєднують у собі особливості підготовки в університеті мистецтв і вищої педагогічної школи.

Принцип автономії земель та децентралізація в освіті також наклали певний відбиток на особливості навчання у вишах і підготовку майбутніх спеціалістів. Перш за все це стосується форми проведення вступних іспитів, кількості дисциплін, які вивчають студенти, проходження практики, спеціалізації та строків навчання. Німецькі заклади вищої освіти готують учителів-предметників, які будуть викладати в гімназіях, реальній, загальній та основній школах, відповідно цим і визначається строк навчання. Перехід учителя з одного типу закладу освіти до іншого можливий лише за умови додаткового навчання та складання ним іспитів, які підтвердять потрібну кваліфікацію.

Дуже складно вчителю перейти викладати в школу іншої землі. Це пов'язано з тим, що освітні програми та навчальні плани підготовки фахівців окремих федеральних земель настільки відрізняються між вищими навчальними закладами, що іноді дипломи, що видані в одній землі, не відповідають вимогам іншої землі. Тоді вчитель проходить перепідготовку та знову складає іспити, але за прискореною програмою. Однак останнім часом на засіданнях конференції міністрів освіти питання унормування програм і визнання дипломів постійно піднімається та обговорюється.

Ще однією з особливостей підготовки вчителів у цій країні є спеціалізація майбутніх викладачів, яка визначається залежно від навчальних предметів, що вивчаються, та типу освітнього закладу, де вони будуть працювати. Відповідно поділяють і кваліфікації:

- учитель першого ступеня (початкова школа),
- учитель середніх шкіл другого ступеня I (5–10 класі базової та реальної школи)
- учитель старших класів другого ступеня II (11–13 класи гімназій та професійної школи) [2].

Оскільки вищу педагогічну освіту можна отримати в університетах, вищих педагогічних, технічних, спортивних, музичних школах-вузах, академіях мистецтв, то кожному типу навчального закладу відповідають свої строки навчання. На основі державних рекомендацій навчальний заклад може розробити свою програму, дотримуючись «Державного порядку», який вказує на той мінімум розділів, який слід опанувати. В землях Баден-Вюртемберг, Баварія, Берлін, Бремен, Гесен, Мекленбург-Передня Померанія, Нижня Саксонія, Північний Рейн-Вестфалія, Рейнланд-Пфальц, Саксонія, Саксонія-Анхальт, Шлезвіг-Гольштейн та Тюрингія програми підготовки майбутніх учителів залежать від типу школи, де вони будуть викладати. У федеральних землях Бранденбург та Саарланд освітні програми побудовані так, що студенти на початку навчання обирають вікові групи своїх майбутніх учнів, і з урахуванням цього відбувається формування груп. У Гамбурзі програми підготовки

вчителів побудовані за принципом диференційованого врахування як типів шкіл, так і освітніх рівнів [12].

Проте, не зважаючи на розбіжності в підходах до підготовки майбутніх учителів, у федеральних землях є й загальні вимоги. Науковці, досліджуючи структуру підготовки педагогічних кадрів у Німеччині, виділяють три етапи: навчання в університетах (вищій педагогічній школі), педагогічна практика та підвищення кваліфікації.

На першому етапі навчання майбутній вчитель для вивчення обирає 2–3 навчальні предмети, які потім буде викладати у відповідній школі. Такими обов'язковими предметами є німецька мова та математика. Ще один предмет студент обирає сам. Це, як правило, загальноосвітні дисципліни. Обов'язковим є засвоєння комплексу педагогічних наук. Для вчителів початкових та середніх класів вивчення педагогіки складає приблизно 25 відсотків навчальної програми, для вчителів гімназій – 20 відсотків. Ще одним невід'ємним компонентом першого етапу навчання є практика. Студенти на різних курсах проходять «4 навчальних блоки», які допомагають зорієнтуватись та впевнитись у правильному виборі професії, набути професійних навичок. У програмі університетської освіти передбачено виробничу та орієнтувальну практики. Вісім тижнів абітурієнти на початку навчання знайомляться з азами педагогічної професії та іншими промисловими професіями для порівняння та оцінювання своїх можливостей і здібностей. Шкільна та методична практики проводяться потім в процесі навчання. Вони спрямовані на спостереження за освітнім процесом у навчальному закладі, на узагальнення даних про учнів та особливості їхньої поведінки. Студенти відвідують уроки, вивчають діяльність учителя, розробляють та обговорюють з педагогами свої уроки [2].

Дослідження засвідчують нові тенденції в організації професійної підготовки вчителів у Німеччині, зокрема, спостерігається перенос акценту з традиційних методів навчання на нетрадиційні (тренінги, групове навчання, метод проєктів тощо). Концепція професійно-педагогічної підготовки орієнтована на ідеї гуманістичної педагогіки і психології, вільного творчого розвитку та самореалізації.

З подальшим розвитком освіти змінюються вимоги до роботи педагогічних кадрів, а відповідно, удосконалюється їх підготовка. Так в процесі навчання у студентів має бути сформовано необхідне розуміння виховних процесів учнів молодшого, середнього та старшого шкільного віку та реалізації доброзичливих до учнів освітніх стратегій у навчальних закладах. Особлива увага під час навчання в закладі вищої освіти зосереджується на:

- сприянні освітнім процесам учнів, включаючи розвиток мови та дослідження наукових явищ;
- інклюзивній освіті та підтримці учнів з особливими освітніми потребами;
- розвитку в учнів моторики, збереженню їх здоров'я;
- консультуванні батьків і роботі з родиною;
- взаємодії між шкільними ланками, адаптації дітей у школі та здійсненні вибору подальшої освіти;
- управлінській діяльності (організації та забезпеченні освітнього процесу);
- розвитку творчості, креативності та бажання розробляти нову навчальну літературу для забезпечення кращого засвоєння освітніх шкільних програм [11].

Строк навчання в університеті складає десять-чотирнадцять семестрів. Перші шість семестрів майбутні вчителі накопичують знання з профільних предметів і отримують ступінь «бакалавра наук» або «бакалавра мистецтв». Навчаючись в магістратурі, вони оволодівають методиками викладання цих предметів. Традиційно після закінчення університету студенти складають Перший державний іспит з дисциплін, що вивчалися, та курсу педагогічних наук. Залежно від набутої кваліфікації та вимог органів влади федеральних земель іспит може проходити в усній або в письмовій формі.

На другому етапі навчання майбутній вчитель проходить педагогічну практику, яка триває від 18 місяців до 3 років. Для майбутніх учителів загальноосвітньої середньої школи стажування триває 1,5–3 роки, гімназії – 2 роки. У цей період студенти викладають обраний предмет у школі під керівництвом педагога з наступним обговоренням. Крім того, щотижня вони відвідують семінари зі спеціальних предметів і на

педагогічну тематику. Підсумком навчання є складання Другого державного іспиту (письмова робота, практичні уроки, усна відповідь). Випускники отримують сертифікат про те, що іспити складені і їм дозволено працювати відповідно до набутої кваліфікації [2].

Третій етап навчання – державна система безперервної освіти. Післядипломна педагогічна освіта вчителів у Німеччині включає два напрямки: підвищення кваліфікації та додаткову підготовку. Перший напрям пов'язаний з професійним удосконаленням умінь учителя відповідно до його базової спеціальності, другий – з набуттям ним нової спеціалізації [1]. Цей етап – добровільна справа кожного педагога, який хоче вдосконалити свої знання й педагогічну майстерність і підвищити свою кваліфікацію, отримати додаткову спеціальність. Часто це рішення залежить не тільки від бажань педагога, а й від потреб закладу освіти, де він працює.

Законодавчо встановлено, що підвищення кваліфікації відбувається на спеціальних підготовчих курсах, організованих земельними міністерствами культури й освіти, або при університетах. Вимоги закону спонукають педагогічних працівників формувати портфоліо та надавати його керівництву закладу освіти, де вони працюють [5]. Цікавий той факт, що результати підвищення кваліфікації оцінюються у кредитних пунктах. Учителю для атестації необхідно набрати 150 кредитних пунктів. Ці бали зараховуються за засвоєння програм курсів підвищення кваліфікації, акредитованих у встановленому порядку, інститутами підвищення кваліфікації, які створені майже в кожній землі. Модератором всіх земельних інститутів є Інститут розвитку якості освіти (м. Берлін) – загальнодержавна установа, що підтримує роботу закладів освіти федеральних земель, яка націлена на вдосконалення навичок педагогічної майстерності вчителів та впровадження державних освітніх стандартів. Після завершення підготовки на обраних курсах педагог складає додатковий іспит і, у разі успішного його складання, отримує сертифікат, що дозволяє працювати за фахом [7].

У кожній землі під егідою Міністерств культури й освіти створені навчальні інститути, які пропонують різні за тематикою курси підвищення кваліфікації. Педагогічні працівники обирають цікаві для себе семінари, лекції, курси вихідного дня чи заочні курси. Крім того, школи часто мають певні дні протягом навчального року, коли педагогічний персонал звільняється від основної викладацької роботи, щоб присвятити себе подальшій освіті [10].

Нами досліджено, що безперервна освіта педагогів часто сприяє розвитку бажання до вдосконалення не тільки викладацьких навичок, але й участі у створенні навчальної літератури. Учителі часто є авторами та розробниками нових підручників, навчальних посібників та робочих зошитів, які потім використовують у своїй роботі. Вони безпосередньо співпрацюють з видавництвами та беруть участь у замовленні навчальної літератури для класу чи школи в цілому.

Цікавою, на нашу думку, є робота педагогів у створенні підручників. Ідея розробки нової шкільної літератури чи вдосконалення підручників попередніх років належить видавництвам, які створені майже у кожній федеральній землі й співпрацюють із вчителями-предметниками та методистами. Видавництва зацікавлені залучати до видавничої роботи висококваліфікованих творчих педагогічних працівників, які, крім спеціальних знань, є креативними та відповідальними, вміють працювати в команді й користуватися новітніми інформаційними технологіями.

Як правило, робота над підручником відбувається в команді авторів, які працюють під керівництвом топ-менеджера чи редактора видавництва. Від початку і до фіналу всі автори зустрічаються декілька разів для обговорення концепції та структури підручника, вислуховуються всі ідеї та думки й виробляється конкретна стратегія. Кожний автор отримує фіксоване чітке тематичне робоче завдання, а також обговорюється термін його виконання. Таким чином, вчитель може працювати над новим підручником без відриву від викладацької діяльності. Видавництва надають книги, шаблони, навчальні програми та інші необхідні матеріали, які можуть допомогти під час творчої роботи. Проте необхідно чітко виконувати всі вимоги та враховувати специфіку навчання окремих федеральних земель, для яких створюється навчальна література [13].

У кожного автора, як правило, є фіксовані дати, коли він має написати визначені сторінки чи розділи. Зазвичай, це декілька тижнів або місяців. Під час роботи можна використовувати власні нароби, тому важливо, щоб автор був практикуючим учителем. Макет майбутньої книги та ілюстрації упорядковуються керуючим редактором та узгоджуються зі всіма авторами в команді.

Підручник може бути створений для шкіл конкретної землі чи ряду земель, у яких навчальні програми співпадають. Школи несуть відповідальність за вибір навчальних матеріалів для своїх учнів на основі освітніх, технічних та економічних аспектів. З цією метою вчительська конференція визначає принципи закупівлі навчальних матеріалів у школі, предметні конференції обирають підручники для відповідних предметів. Зрештою, конференція вчителів у координації з відповідним шкільним керівництвом вирішує, які навчальні матеріали мають бути закуплені та використані в школі. Замовлення у видавництв здійснюють учителі, вони ж контролюють доставку нових підручників до початку навчального року [12].

Отже, нами досліджено, що важливою умовою забезпечення підручниками шкільної освіти Німеччини є якісна безперервна професійна підготовка педагогічних працівників. Як бачимо, навчання вчителів займає важливе місце в системі освіти цієї країни.

Законами про освіту федеральних земель закріплені основні цілі, сформовані Конференцією міністрів культури у відповідності до освітньої мети, які вчителі мають досягти у своїй професійній діяльності. По-перше, це цілеспрямоване, засноване на наукових знаннях, планування та організація процесу навчання та систематичне спостереження за його розвитком. А якість навчальних занять безпосередньо залежить від якості професійної підготовки педагогічних працівників.

По-друге, виховання, успішна реалізація якого повинна здійснюватись в ході педагогічної діяльності. При цьому в законах зазначається, що виховання в умовах школи тісно пов'язане з уроками та шкільним життям в цілому. Ця ціль досягається ефективніше, якщо до процесу долучаються батьки.

По-третє, це оцінювання діяльності учнів та консультування їх під час занять у питаннях вибору освітньої та професійної парадигми. Оцінювання з боку вчителя повинно бути компетентним та об'єктивним [8].

До цілей педагогічних працівників також відноситься постійний розвиток власних компетенцій. Учитель повинен підвищувати свою кваліфікацію, бути в курсі нових наукових досягнень та розробок, використовувати їх у своїй діяльності, а також брати безпосередню участь у їх розробках (зокрема, у створенні навчальної літератури). Крім того, вчитель бере участь у процесі розвитку школи, в забезпеченні сприятливого для навчання мотивуючого клімату, несе відповідальність за окремі управлінські рішення.

Всі ці зафіксовані в законах цілі вирішуються, починаючи з аудиторії закладу вищої освіти, та вдосконалюються протягом усього професійного життя педагогічних працівників.

Ми сподіваємося, що вивчення досвіду Німеччини щодо розвитку професійних компетентностей учителів, способи підвищення їхньої кваліфікації та участь у системі підручникотворення може лягти в основу проєктування умов, що сприяють успішному засвоєнню професійних навичок та вмінь майбутніх учителів в Україні. Вивчення особливостей та інноваційного досвіду організації і змісту, аналіз вищої педагогічної освіти Німеччини сприятиме формуванню відкритого освітнього простору та підвищенню рівня професійної освіти.

Література

1. Джурило А. П. До питання про професійний розвиток педагога у Федеральній Республіці Німеччина. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. 11–12 квітня 2019 року. Тернопіль: СМП «Тайп». 2019. 328 с. С. 153–155.
2. Кристофчук Т. Стан та тенденції розвитку педагогічної освіти в Німеччині. URL: http://конференция.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_3-2_04.pdf

3. Мартинюк О. В. Традиційна підготовка майбутніх учителів у вищих навчальних закладах Німеччини. *Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. 29–30 листопада 2017 року. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД». 2017. 196 с. С. 76–78.
4. Махия Н. В. Система професійної підготовки вчителя у Німеччині: тенденції становлення та розвитку. *Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку*. Київ: НПУ. 2008. Вип. 1. С. 65–73.
5. Нос Л. С. Сучасні підходи до професійної підготовки вчителів початкової школи в країнах Європи. *Молодий вчений*, 2017. №7 (47). С. 309–312.
6. Пуховська Л. П. Професійна підготовка вчителів у Західній Європі в другій половині ХХ століття: дис. ... док-ра пед. наук: Київ, 1998.
7. Хофмайстер Дитер. Повышение квалификации учителей в Гессене. Руководитель тренинга. Франкфурт на Майне. 2009.
8. Baumert J., Kunter M. Professionelle Kompetenz von Lehrkräften. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft.*, 2006. Vol. 9. S. 469–520.
9. Becker, F. Josef E. Aufgabenfelder und Zukunftsaufgaben der Lehrerfortbildung. In Niedersächsisches Landesinstitut für Lehrerfortbildung Lehrerweiterbildung und Unterrichtsforschung. *Hildesheimer Beiträge zu den Erziehungs- und Sozialwissenschaften*. Hildesheim: Olms, 1990. Vol. Band 32 (Brennpunkte der Lehrerfortbildung. Positionen – Aufgaben – Entwicklungen. S. 55–83.
10. Berufliche Weiterentwicklung von Lehrerinnen und Lehrern. URL: <https://www.fachportal-paedagogik.de>
11. Hericks Uwe, Keller-Schneider Manuela. Was wissen wir über die berufliche Entwicklung von Lehrerinnen und Lehrern? Berufswahlmotive – Entwicklungsaufgaben – Anforderungen und Bewältigungsprozesse. *Pädagogik* Weinheim, 2012. № 64. S. 42-47. URL: <https://www.fachportal-paedagogik.de>
12. Kultusministerkonferenz. Sachstand in der Lehrerbildung. URL: <https://www.kmk.org/>
13. Über die Arbeit von Lehrern an der Erstellung von Lehrbüchern. URL: <https://www.klett.de/inhalt/schulbuchautor>

References

1. Dzhurylo, A. (2019). Do pytannia pro profesiyni rozvytok pedahoha u Federalnii Respublitsi Nimechchyna [To questions about the professional development of a teacher in the Federal Republic of Germany]. *Rozvytok profesiinoi maisternosti pedahoha v umovakh novoi sotsiokulturnoi realnosti*, 153–155. Ternopil [in Ukrainian].
2. Krystopchuk, T. (2012). Stan ta tendentsii rozvytku pedahohichnoi osvity v Nimechchyni [State and trends of the development of pedagogical education in Germany]. URL: http://конференция.com.ua/files/image/konf%2012/doklad_12_3-2_04.pdf [in Ukrainian].
3. Martyniuk, O. (2017). Tradytsiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv u vyshchym navchalnym zakladakh Nimechchyny [Traditional training of future teachers in higher educational institutions in Germany]. *Osobystisno-profesiyni rozvytok maibutnoho vchytelia*, 76–78. Vinnytsia [in Ukrainian].
4. Makhynia, N. (2008). Systema profesiinoi pidhotovky vchytelia u Nimechchyni: tendentsii stanovlennia ta rozvytku [The system of professional teacher training in Germany: trends of formation and development]. *Pedahohichna nauka: istoriia, teoriia, praktyka, tendentsii rozvytku*, 1. 65–73. Kyiv [in Ukrainian].
5. Nos, L. (2017). Suchasni pidkhody do profesiinoi pidhotovky vchyteliv pochatkovoii shkoly v krainakh Yevropy [Modern approaches to the professional training of primary school teachers in European countries]. 7 (47). 309–312. Kherson [in Ukrainian].
6. Pukhovska, L. (1998). Profesiina pidhotovka vchyteliv u Zakhidnii Yevropi v druhi polovyni XX stolittia [Professional training of teachers in Western Europe in the second half of the 20th century]. Kyiv [in Ukrainian].
7. Khofmaster, D. (2009). Pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv u Hesseni. [Teacher training in Hesse]. Frankfurt na Maine [in Germany].
8. Baumert J., Kunter M. (2006). Professionelle Kompetenz von Lehrkräften. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*. 9. 469–520. [in Germany].
9. Becker, F. & Josef, E. (1990). Aufgabenfelder und Zukunftsaufgaben der Lehrerfortbildung. 32. 55–83. Hildesheim [in Germany].
10. Berufliche Weiterentwicklung von Lehrerinnen und Lehrern. URL: <https://www.fachportal-paedagogik.de> [in Germany].

11. Hericks, Uwe, Keller-Schneider M. (2012). Was wissen wir über die berufliche Entwicklung von Lehrerinnen und Lehrem? Berufswahlmotive - Entwicklungsaufgaben - Anforderungen und Bewältigungsprozesse. 64. 42-47. URL: <https://www.fachportal-paedagogik.de/Weinheim> [in Germany].

12. Kultusministerkonferenz. Sachstand in der Lehrerbildung. URL: <https://www.kmk.org/> [in Germany].

13. Über die Arbeit von Lehrern an der Erstellung von Lehrbüchern. URL: <https://www.klett.de/inhalt/schulbuchautor> [in Germany].

Martyniuk O.

Head of the department of scientific and methodological support
publication of educational literature
DNU "Institute of Modernization of the Content of Education"
Ministry of Education and Science of Ukraine
martyniuk-ksu@ukr.net
orcid.org/0000-0002-7492-5714

TEACHER TRAINING AND ACTIVITY AS A CONDITION FOR THE FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF SUPPLYING TEXTBOOKS FOR SCHOOL EDUCATION IN GERMANY

Teaching is one of the most popular professions in Ukraine and in the world. The functions and tasks of teachers are establishing a connection between learning and real life, studying the peculiarities of upbringing, providing assistance in the formation of students' competencies and vision of life. The success of transformations in the entire education system depends on the education of teachers and the quality of professional activity. Recently, a lot of attention has been paid to updating the system of pedagogical education, improving the legal framework, improving the conditions for mastering the profession in order to motivate future teachers and to cultivate skills. The subject of the research is a study of the experience of teacher training in developed countries in order to improve the organization of this work in Ukraine. What we find to be of the biggest interest is the organization of pedagogical education in Germany, which is a diverse, well-established educational branch that is built having taken into account the peculiarities and character of school education. The training of teachers for all types of schools is regulated by the laws of the lands. The responsibility for teacher education in Germany rests with the ministries of education and science of the federal states, which regulate education with relevant provisions, regulations and examinations.

It is Germany that is one of the first countries in Europe to have transferred pedagogical specialties in many universities to the new "bachelor's" and "master's" system. Reforming the structure of teaching staff training is also related to the strengthening of practical orientation, the integration of individual stages of education, the organization of support at the initial stage of a career, and the improvement of teachers' methodological skills.

The article considers the system of continuous education of teachers in Germany, which is built on the principles of cultural sovereignty, pluralism and competition and is also divided into professional education and post-education in accordance with the distribution of powers between the federal and regional levels. In modern conditions, continuous education is an integral part of a specialist's professional life. That is why the development of forms of advanced training and professional training is particularly relevant.

The matter of the participation of pedagogical workers in the formation of the system of textbook creation and the provision of educational literature in the educational process in German schools has been analyzed.

Key words: higher pedagogical education, teacher training, involvement of teachers in the textbook.